Elena MUSEANU
Universitatea Româno – Americană, Bucureşti

DEFINIŢII ALTERNATIVE ALE TERMENILOR ECONOMICI

0. Numeroşi specialişti consideră că rolul definiţiilor în *terminologie* este un factor important, necesar pentru impunerea unor *termeni* şi susţin această idee cu soluţii diferite. Din perspectiva *terminologiei în sens strict* (sau a terminologiei „interne", v. A.Bidu-Vrănceanu 2007: 20-23), *definiţia* este unul dintre elementele determinante în triunghiul terminologic (v. A.Bidu-Vrănceanu 2007: 57), unde se indică precis necesitatea relaţiei dintre definiţie şi un anumit domeniu pentru a asigura monoconceptualitatea, monoreferenţialitatea şi monosemantismul termenului. (v. A.Bidu-Vrănceanu 2007: 31-34).

Din altă perspectivă, terminologia actuală adoptă şi o abordare condiţionată de importanţa „democratizării cunoaşterii" sau a „laicizării ştiinţelor" în societăţile actuale. Se delimitează terminologia „externă" (v. A.Bidu-Vrănceanu 2007: 23-31) care interpretează dinamic sensul terminologic extins dincolo de domeniul strict al specialiştilor. Se ajunge astfel la un alt aspect al importanţei *definiţiilor termenilor* numit *definiţii alternative* (v. A.Bidu-Vrănceanu 2000: 19, 72; 2007: 62-71). Prin *definiţii alternative* se admite că un termen poate avea *mai multe definiţii*, cu grade de specializare diferite şi cu decodări dependente de utilizatorul termenului. Pentru anumiţi termeni specializaţi, aceste definiţii sunt înregistrate paralel, simultan în *dicţionarele generale* şi *uneori în textele* adresate unui public mai larg interesat de probleme economice.

Utilizarea unor termeni specializaţi de către profani impune definiţii mai accesibile, capabile să deschidă , fie şi parţial, codurile ştiinţifice, definiţii oferite de dicţionarele generale. *Definiţiile alternative* înseamnă, deci, acceptarea unor *definiţii ştiinţifice* alături de altele *preştiinţifice* sau *uzuale*. Dacă definiţiile ştiinţifice (terminografice) sunt specifice dicţionarelor specializate şi numai izolat dicţionarelor generale, definiţiile preştiinţifice sau uzuale ar trebui să fie formula preferenţială în dicţionarele generale, de interes pentru utilizarea termenilor dincolo de un domeniu strict specializat. În analiza de faţă interesează definiţiile alternative aşa cum apar în *dicţionarele generale* (fără compararea explicită a definiţiilor lexicografice cu cele terminografice, v.E.Museanu 2009:93-98) ca posibilitate de interpretare a termenilor economici prezenţi în alte tipuri de comunicare decât cea strict specializată.

Relaţia dintre diferitele tipuri de definiţii este condiţionată de mai multe aspecte. *Primul* (1) dintre ele este reprezentat de *difuzarea termenilor prin dicţionare generale* în care definiţia să prezinte diferenţe faţă de cea din dicţionarele specializate. Atunci când definiţia lexicografică se suprapune celei terminografice se poate aprecia că este o *definiţie ştiinţifică*. O definiţie de acest fel presupune un grad superior de specializare, indicat de necesitatea *includerii şi raportării la alţi termeni specializaţi*; gradul de specializare ştiinţifică este proporţional mai mare după cum numărul termenilor specializaţi la care se face apel în definiţie este mai mare. Definiţiile de acest tip nu sunt de preferat în dicţionarele generale când codul terminologic este închis şi se apelează la acest tip numai atunci când termenii nu pot fi definiţi în alt fel. *Al doilea aspect* (2) de care trebuie ţinut seama în definirea termenilor este la fel de important şi se referă la *actualizarea termenilor specializaţi în texte*. Se condiţionează astfel o interpretare dinamică a sensului specializat în funcţie de tipul de text (sau de

BDD-A3134 © 2010 Editura Europlus
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 06:04:36 UTC)

discurs) în care apare termenul şi de contextele lingvistice caracteristice. *Un alt aspect* (3) de interes în definirea termenilor priveşte posibilităţile de decodare a lor riguroasă în funcţie de calitatea de specialist sau de profan a utilizatorului. Toate aceste aspecte au fost identificate prin analiza terminologiilor româneşti (v. A.Bidu-Vrănceanu 1993: 58-59; 2000: 19, 72, 2007: 63) şi prezintă interes teoretic şi aplicativ variabil în funcţie de fiecare terminologie în parte. Din această ultimă perspectivă, dicţionarele generale, care se adresează unui public larg şi eterogen ar trebui să prefere *definiţii* decodabile cel puţin parţial, definiţii numite *preştiinţifice* .

Adoptarea conceptului de *definiţii alternative* obligă însă la respectarea principiului că *definiţia unui termen specializat* are un prag dincolo de care nu se poate coborî (în toate tipurile de definiţii), fiind necesară respectarea „nodului dur" sau a mediei semantice fără de care nu se poate face identificarea termenului respectiv. (v. A.Bidu-Vrănceanu 2007: 64). O definiţie uzuală care neglijează această condiţie nu este convenabilă.

Definiţiile alternative ating un aspect important pentru terminologiile actuale a căror interpretare este mai complexă şi pentru care delimitarea dintre *termen* şi *cuvânt* este, de multe ori, mai dificilă. Este cazul terminologiilor cu difuzare largă, condiţie pe care o îndeplineşte parţial **terminologia economică** prin termeni de interes larg precum BUGET, CREDIT, DEFICIT, AFACERE ş.a. În felul acesta problema definiţiilor alternative trebuie corelată cu relaţia *dicţionar / texte* şi *contexte* sau cu *definirea paradigmatică* şi *sintagmatică* a unui termen, aspecte precizate treptat în descrierea terminologiilor româneşti (v. A.Bidu-Vrănceanu 1989: 417, 1993: 47-63, 2004: 255, 2007: 104-105), dar semnalate izolat şi pentru alte limbi (H.Bejoint-Ph.Thoiron, F.Gaudin, I.Meyer-K.Mackintosh).

Analiza termenilor din această perspectivă determină o interpretare dinamică a definiţiilor lor într-o relaţie de „du-te vino" între *terminologizare* şi *lexicalizare* (v. A.Bidu-Vrănceanu 2007: 40), relaţie bazată atât pe *analiza textelor*, cât şi a *dicţionarelor*.

Toate aceste aspecte de interes actual în cercetarea terminologică pot fi ilustrate convingător de *analiza definiţiilor* **termenilor economici**. Extinderea nivelului de utilizare a termenilor economici dincolo de domeniul strict al specialistului este evidentă în româna actuală, determinând un interes larg şi o frecvenţă mare a unor termeni în diverse tipuri de comunicare, pentru care se impune o utilizare adecvată.

S-a constatat că definiţiile termenilor economici în dicţionarele generale (DEX, DEXI) se pot caracteriza în mai multe feluri, după cum sunt: 1. *ştiinţifice* (reproduc definiţiile terminografice), 2. au caracter *mixt* (combinând *părţi ştiinţifice* cu *informaţii preştiinţifice* sau dând alternativ două definiţii) şi 3. sunt numai *uzuale*. În cele ce urmează vom analiza câteva exemple ilustrative pentru fiecare situaţie.

1. Vom aprecia caracterul ştiinţific în funcţie de cele două criterii propuse anterior: a) *coincidenţa* dintre definiţiile lexicografice şi cele terminografice, şi b) (oarecum implicit) *numărul termenilor specializaţi din definiţia lexicografică*, raportarea la aceştia blocând decodarea sau determinând o interpretare superficială a sensului specializat. Necesitatea unei definiţii lexicografice decodabile va fi susţinută de atestările din presa cu specializare medie sau de largă circulaţie şi de rolul mijloacelor lingvistice în facilitarea interpretării riguroase.

Mai mulţi termeni economici au *aceeaşi definiţie* în dicţionarele generale şi în cele specializate: REDEVENŢĂ, TAXĂ, DUMPING, de exemplu. În toate aceste cazuri, definiţia lexicografică coincide cu cea terminografică, iar caracterul specializat al definiţiilor acestor termeni depinde şi de *numărul de termeni economici utilizaţi în definiţie*, (număr variabil de la zero pentru REDEVENŢĂ, la 1 pentru TAXĂ sau 3 pentru DUMPING). Astfel,

BDD-A3134 © 2010 Editura Europlus
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 06:04:36 UTC)

REDEVENȚĂ este definit ca „sumă de bani" + „de dat" + „de către o persoană fizică sau juridică" + „ altei persoane fizice sau juridice" + "plătită la date scadente" + "rezultat al unui contract". În definiția termenului TAXĂ apare un singur termen specializat (subliniat de noi): „sumă de bani" + "de dat" + "de către o persoană fizică sau juridică" + "percepută de bugetul statului (subl.n.) (sau de o instituție publică) + „pentru servicii efectuate de instituții publice". În ambele definiții exemplificate, decodarea nu este blocată de prezența termenilor specializați. În definiția din DEX a termenului DUMPING apar trei termeni economici care implică relații interconceptuale şi cresc gradul de specializare al definiției (care rămâne totuşi parțial decodabilă): "vânzare a mărfurilor pe piața externă "+ „cu scopul de a înlătura concurența şi a acapara piața". Specializarea superioară a termenului DUMPING este reflectată şi de actualizările din presa economică de circulație largă: apar distincții hiponimice: DUMPING *de lungă durată* / DUMPING *pe termen scurt* sau chiar contexte cu determinări complexe şi complicate:

„DUMPING *neloial, folosit pentru a justifica taxele* ANTI-DUMPING *pe baza unui raționament anti-monopolist*" (Capital 2007/239).

Pentru termenul ACREDITIV, DEX-ul dă o definiție care poate fi considerată *ştiințifică*. E drept, clasarea se face printr-un element mediu: *sumă de bani*, sintagmă care respectă ierarhia conceptuală din ştiințele economice, dar este, în acelaşi timp, accesibilă. Metalimbajul este accesibil şi la nivelul detaliilor descriptive diferențiatoare, unele date în termeni economici (subl.n.), altele în cuvinte uzuale: „(suma de bani) special rezervată de un cumpărător (subl.n.) din contul său sau la o bancă ce deserveşte un furnizor în momentul în care dovedeşte predarea furniturilor în condițiile stabilite înainte prin contract". Caracterul specializat al definiției este indicat de numărul crescut de termeni economici la care se face raportarea şi care determină o codificare superioară şi o decodare parțială pentru profanii interesați de acest termen dacă încearcă să-l explice cu ajutorul definițiilor din dicționarele generale.

TITLU este un termen economic şi un cuvânt al limbii comune (unde are mai multe sensuri, la fel de frecvente). Sensul specializat este condiționat de apartenența la sintagme fixe şi este definit similar în dicționarele generale, şi în cele economice: TITLU **de proprietate**, TITLU **de valoare**, TITLU **de rentă**, TITLU **la purtător**, TITLU **de stat**. Toate aceste sintagme au statut de hiponime economice, iar definițiile lor sunt ştiințifice pentru că se raportează la alți termeni specializați din domeniu privind hiperonimul); intervin, de asemenea, detalii specializate care precizează tipul tranzacțiilor financiare, obiectul lor şi formele de profit. Respectarea celor două criterii propuse pentru calificarea ca ştiințifică a definiției (coincidența dintre definiția lexicografică şi cea terminografică şi numărul mare al termenilor specializați din definiție la care nu se poate renunța) se verifică în cazul sintagmelor specializate în care intră TITLU ca termen economic.

Interpretarea precisă şi plasarea riguroasă într-o ierarhie conceptuală a acestei paradigme este greu de făcut de către nespecialist chiar pe baza definițiilor ştiințifice din dicționarele generale, interpretare complicată şi de existența unor sinonimii cum ar fi cea dintre TITLURILE **de stat** şi BONURI de TEZAUR sau TITLURI de CREANȚĂ şi OBLIGAȚIUNI.

Actualizările termenului TITLU (TITLURI) în presa economică cu specializare medie sau inferioară reflectă o definiție preştiințifică, deoarece contextele în care apare combină termeni specializați şi cuvinte ale limbii comune, componenta privind o formă de „câştig":

„*Cel mai mare câştig lunar a fost adus vineri de* TITLURILE *producătorului de motoare, generatoare ... electrice ... cotația medie a acțiunilo*r EPT *a crescut* ", Bursa, 2007/ 131.

BDD-A3134 © 2010 Editura Europlus
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 06:04:36 UTC)

În alte contexte se reflectă parțial relațiile interconceptuale din domeniu prin prezența unui număr mai mare de termeni economici, ceea ce determină o definiție științifică:

„Un TITLU *este lichid când cu el se realizează numeroase tranzacții, fapt ce permite investitorilor să cumpere sau să vândă oricând* TITLUL *respectiv*", Bursa, 2007/ 87; „TITLURILE *Lafarge Agragate Betoane se tranzacționează la categoria de bază a pieței Rasdaq*", Business Standard, 2007/ 137; *„Pensiile private vor scumpi acțiunile. Cele mai lichide* TITLURI *intră primele în vizorul administratorilor de fondur*i", Capital, 2007/ 21.

Raportarea termenului TITLU la alți termeni economici care aparțin paradigmei „instrumentelor financiare" este o formă contextuală de definire, apropiată de o definiție științifică:

„Politica de investiții: portofoliul țintă este de 25% în acțiuni și FONDURI MUTUALE, *65% în obligațiuni, 10% în depozite bancare, certificate de depozit și* TITLURI *de* STAT *pe termen scurt*", Capital, 2007/ 23.

Rezultă deci că, *actualizările în texte* presupun *diferite grade de specializare* și reprezintă o altă formă de definiții alternative, mai mult sau mai puțin independente de definițiile termenilor respectivi din dicționarele generale.. Contextele bazate pe corelații interconceptuale ale domeniului exprimate explicit pot fi considerate *definiții științifice*. Alte exemple date, în care intervin combinații cu elemente accesibile alături de corelațiile specializate au caracteristicile *definițiilor preștiințifice*.

2. O serie de definiții *mixte* din DEX dau numeroase detalii specializate, care presupun mai multe nivele de decodare. Este cazul termenilor INFLAȚIE / DEFLAȚIE care au o clasare foarte generală, nerelevantă: „fenomen" urmată de detalii economice numai aparent accesibile: „emiterea unei mase băneşti", „reducerea volumului producției și circulației mărfurilor". Detaliile privind procedeele, procesele economice antrenate de cele două fenomene aparțin unei definiții științifice, specializate.Ultima parte a definiției, funcțional – concretă are valoare distinctivă pentru ne-specialist: „scăderea puterii de cumpărare a banilor" (INFLAȚIE) și, respectiv, „creşterea puterii de cumpărare a banilor" (DEFLAȚIE). Definiția lexicografică are astfel o parte preştiințifică, alternativă față de partea cu detalii științifice. În acest caz, definiția unui termen economic din dicționarele specializate coincide numai parțial cu definiția lexicografică, diferențiindu-se partea finală de interes general formulată accesibil în ultimul tip de definiție. Prin cele două părți diferite ale definițiilor acestor termeni din dicționarele generale rezultă o definiție mixtă, implicit alternativă.

Un exemplu de definiție alternativă în diverse dicționare generale este CERERE, care este, în acelaşi timp cuvânt al limbii comune și termen specializat. Faptul că provine din limba comună face ca în majoritatea dicționarelor să domine sensurile uzuale din limba comună din care a rezultat (prin specializare) sensul economic. Aşa se explică definiția alternativă existentă atât în DEX, cât și în DEXI. DEX-ul combină la sensul 3 sensul uzual definit prin sinonimia cu *căutare, cerință*, cu o definiție economică preştiințifică, cu unele relații interconceptuale uşor decodabile (dar fără marcă și delimitări clare): „cantitate de bunuri (subl.n.) și de servicii necesare pentru a acoperi consumul". Sensurile din lexicul comun ale lui CERERE sunt dominante și în DEXI, chiar dacă sensul specializat este înregistrat independent (sensul 5) și cu marca diastratică actualizată (econ.de piață). Definiția este alternativă deoarece începe cu o definiție uzuală prin sinonimia cu *căutare, cerință* (ca și în DEX), continuată cu definiția preştiințifică (prezentă și în DEX) . Atestările din textele din presa economică de largă circulație actualizează aceste definiții alternative:

BDD-A3134 © 2010 Editura Europlus
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 06:04:36 UTC)

„CEREREA de servicii de administrare a investiţiilor este tot mai mare", Buisness St.2007/88*; "termenul pentru CERERILE prin Sapard este..",* id,

exemple în care apare sensul specializat, alături de contexte cu sens concret, limitat*: "CERERILE se pot depune până la data..",* ibid.

După cum se constată şi din exemplul anterior, unele definiţii mixte nu mai dau explicaţii în ce priveşte termenii economici care apar în metalimbaj, obligând pe cel care consultă dicţionarul la o lectură a mai multor articole (sau la o lectură circulară).

Deşi extins în limba comună cu un sens generalizat, LICHIDITATE se remarcă printr-un statut terminologic precis. Definiţia lexicografică conţine elemente accesibile: "mijloc de plată" + „cu caracter imediat" + „aparţinând unei persoane juridice", ultima caracteristică fiind specificată concret în paranteză - „întreprindere, patron sau altă unitate economică". Definiţia lexicografică se deosebeşte de definiţia terminografică, care clasează termenul LICHIDITATE prin alt termen economic - ACTIVE şi îl diferenţiază în funcţie de costurile şi durata TRANZACŢIEI. Aceste diferenţe şi specificările concrete în termeni uzuali pentru ceea ce înseamnă persoană juridică fac ca această definiţie lexicografică să fie mixtă, parţial preştiinţifică. Diferenţele specifice importante privind „gradul de lichiditate", în funcţie de convertibilitatea *activelor în bani*, dar şi de durata şi *costurile tranzacţiei* nu rezultă din definiţia lexicografică, după cum nu rezultă specializarea maximă pe care o are o are termenul LICHIDITATE în sintagme fixe economice: LICHIDITATE **imediată**, LICHIDITATE **intermediară**, LICHIDITATE **monetară**, LICHIDITATE **financiară**, LICHIDITATE **internaţională**.

Termenul LICHIDITATE şi adjectivul corespunzător lui – LICHID (s.5 cu marca (fin) în DEXI) sunt foarte frecvenţi în presa de largă circulaţie, actualizând definiţii cu grade de specializare diferite, de la interpretări şi definiţii uzuale până la altele cu specilizare gradual diferită.

Se înregistrează atestări ale termenilor LICHIDITATE fără precizări economice stricte:

„Nici LICHIDITATEA *nu a mai fost la fel de ridicată precum în restul săptămânii"*, Bursa 2007/ 131; *„Biofarm se plasează pe locul doi în topul* LICHIDITĂŢII", Business Standard 2007/ 3 octombrie; „LICHIDITATEA *de azi arată că au intrat şi străinii*", id.

Interpretarea în aceste contexte se poate baza parţial pe definiţia lexicografică mixtă.

De cele mai multe ori însă, termenul LICHIDITATE apare în context cu alţi termeni economici care îi precizează sensul specializat, pentru care se impune raportarea la o definiţie ştiinţifică, prezentă limitat în dicţionarele generale:

„LICHIDITATEA <u>*companiilor*</u> *are în continuare de suferit de pe urma întârzierii* rambursărilor *datorate de stat pentru reţetele compensate*", Capital 2007/ 29; „LICHIDITATEA *s-a dublat. Creşterea* LICHIDITĂŢII *prin schimbarea* <u>*mecanismului de formare al preţului*</u> *s-a făcut vizibilă*", Săptămâna Financiară 2007/ 9 iulie; *„Am avut parte de fluctuaţii destul de ample şi de schimbări frecvente de direcţie pentru majoritatea* <u>*acţiunilor*</u> LICHIDE *care se află în atenţia* <u>*investitorilor*</u>*.* LICHIDITATEA <u>*tranzacţiilor*</u> *s-a situat pe un* <u>*trend*</u> *ascendent*", Capital 2007/ 23.

În unele contexte rezultă şi trăsătura relevantă în definiţia terminografică privind „gradul de lichiditate" şi relaţiile interconceptuale complexe, ceea ce arată importanţa şi chiar necesitatea definiţiilor alternative pentru actualizarea adecvată a termenului:

„Iniţial, la BVB se vor <u>*tranzacţiona contracte futures pe indicele BET*</u> *(care reflectă evoluţia* <u>*cotaţiilor*</u> *celor mai* LICHIDE *zece* <u>*titluri listate la Bancă*</u>*)*", Bursa 2007/ 115.

BDD-A3134 © 2010 Editura Europlus
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 06:04:36 UTC)

Numărul mare de termeni specializaţi necesari pentru definirea contextuală dă varianta superioară a definiţiei ştiinţifice. Este interesant aici şi faptul că prin LICHID se efectuează o parafrază specifică mijloacelor de vulgarizare a termenilor specializaţi, respectiv se explică sintagma **indicele BET**.

Acest tip de exemple arată, din altă perspectivă , importanţa raportării la elemente specializate (chiar dacă definiţiile lexicografice nu sunt ştiinţifice). În funcţie de destinatarul sau obiectivul textelor intervin mijloace lingvistice (contextuale) de accesibilizare a sensului specializat sau, dimpotrivă de precizare ştiinţifică, introduse alternativ şi paralel cu desemnarea terminologică strictă.

3. Problema *definiţiilor uzuale* ale **termenilor economici** în dicţionarele generale depinde de mai mulţi factori: proveniența termenilor (prin specializare din limba comună sau cu caracter specializat de la început), circulaţia mai largă, de interes general a termenului şi, nu în ultimul rând, de reflectarea evoluţiei în dicţionarele generale apărute în momente diferite (DEX-ediţia a 2-a-1997, DEXI-2007). Din acest ultim punct de vedere se poate constata faptul că DEXI reflectă mult mai riguros specializarea economică, prin marcarea diastratică, prin utilizarea limitată a definiţiilor uzuale şi prin înregistrarea unor sintagme specializate recente. Această evoluţie în direcţia specializării este ilustrativă pentru termeni economici care au provenit din lexicul comun, precum AFACERE, CERERE, PREŢ, PIAŢĂ ş.a.

Termenul PREŢ este înregistrat în DEX cu primul sens economic, dar fără marcă diastratică şi cu o definiţie uzuală (cu termeni care circulă în comunicarea obişnuită): "sumă de bani pe care trebuie să o plătească cumpărătorul pentru a achiziţiona un produs sau pentru un serviciu". Definiţia uzuală este preferată şi pentru sintagmele fixe specializate economic: **preţ cu amănuntul, preţ de producţie**. DEXI înregistrează sensul 1, economic cu marcă diastratică, specializând parţial definiţia: „expresie bănească a valorii unei mărfi; sumă de bani care se cere pentru o marfă sau pentru un serviciu", păstrând o definiţie uzuală pentru sintagmele specializate (**preţ cu amănuntul**). Trebuie remarcat că se înregistrează sintagme specializate de dată recentă (aparţinând marketingului economic) pentru care se dau, de asemenea, definiţii uzuale: **preţ de penetraţie** „fixarea unui preţ de vânzare scăzut cu scopul vânzării unei cantităţi mari de produse" şi **preţ promoţional** „tehnică de promovare a vânzărilor, asociată cu o reducere temporară a preţurilor". Definiţia uzuală a sensului economic al lui PREŢ este convenabilă pentru interpretarea unor actualizări din presa economică de largă circulaţie:

„ PREŢUL *iniţial al autostrăzii este bazat pe studiile de prefezabilitate şi de fezabilitate*", Capital, 2007/29.

Se remarcă în actualizarea acestui termen că sensul specializat este precizat prin alte determinări contextuale:

„Reiffeisen va vinde acţiuni (subl.n.) la un PREŢ *maxim de 120 euro acţiune*", Buisness Standrad, 2007/20; „PREŢURILE *vor avea tendinţa să crească pe măsură ce vor creşte unele costuri*", Capital, 2007/ 21.

Polisemantismul termenului PIAŢĂ este dominat de sensurile din lexicul comun grupate sub I. Sensul specializat economic este plasat sub II şi are marcă diastratică, tratament comun în DEX şi DEXI. Definiţiile diferă însă în cele două dicţionare: DEX-ul dă o definiţie uzuală, accesibilă dar imprecisă , iar DEXI evoluează în direcţia unei definiţii ştiinţifice: „sferă a circulaţiei mărfurilor, categorie economică a producţiei de mărfuri (subl.n.) în care îşi găseşte expresia totalitatea actelor de vânzare/ cumpărare şi a relaţiilor care se stabilesc în cadrul acestora". Sintagmele specializate au în DEXI mai ales definiţii uzuale (situaţie mai puţin

BDD-A3134 © 2010 Editura Europlus
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 06:04:36 UTC)

obişnuită în ce priveşte definirea sintagmelor specializate în dicţionarele generale): **piaţa valutară** („ansamblul operaţiilor de vânzare-cumpărare de valută", **piaţa de capital** („ansamblul operaţiilor de atragere şi de plasare a banilor"). Actualizările din presa economică de largă circulaţie se remarcă prin preferinţa utilizării sintagmatice a termenului PIAŢĂ, extins însă la contexte mult mai variate: „PIAŢĂ **de profil**, PIAŢA **chiriilor**", Capital,2005/33, „*maturizarea* PIEŢEI **creditului de consum**", Săptămâna Financiară, 2005,19 septembrie.

Exemplele analizate permit observaţia că definiţiile uzuale au o poziţie limitată în dicţionarele generale, specializarea fiind marcată în diverse feluri, mai ales la nivelul actualizării în texte a acestor termeni.

4. Concluzii

Analiza *definirii termenilor economici* la nivelul dicţionarelor generale, cu consecinţe asupra actualizării lor în texte de specializare medie arată importanţa *anumitor tipuri de definiţii alternative* pentru deschiderea codurilor ştiinţifice. Mulţi **termeni economici** prezintă un interes larg, dincolo de domeniul specialiştilor, iar interpretarea corectă a definiţiilor (v. A.Bidu-Vrănceanu 2007: 92-98) contribuie la o utilizare adecvată în orice tip de comunicare. Definiţiile uzuale ale termenilor economici nu reprezintă un avantaj pentru o decodare sau interpretare corectă, prezenţa unor definiţii alternative (cu elemente ştiinţifice) fiind o condiţie a unei utilizări corecte. Dacă în alte terminologii (de exemplu cea chimică), definiţia uzuală succede celei ştiinţifice pentru a asigura accesibilitatea definiţiei lexicografice, în cazul termenilor economici, raportul dintre *definiţiile uzuale* şi cele *ştiinţifice* este invers (mai ales în cazul unor exemple din categoriile 2 şi 3 din analiza e faţă). În ambele cazuri însă existenţa definiţiilor alternative în dicţionarele generale reprezintă un avantaj şi, uneori, o necesitate. Ca o particularitate a termenilor economici se poate constata că, în unele cazuri (de exemplu la DUMPING), relaţiile interconceptuale specializate nu pot fi evitate, ceea ce face neconvenabile definiţiile uzuale ale unor termeni specializaţi în dicţionarele generale. Rezultă de asemenea că în definiţiile **termenilor economici** prezenţa elementelor specializate (în pondere diferită) este absolut necesară.

Importanţa relaţiei dintre *dicţionare* şi *texte* permite observaţia privind posibilitatea extinderii conceptului de *definiţii alternative* dincolo de dicţionare. Numeroase texte din mass media (scrisă şi orală) care îşi propun o explicare a termenilor economici de interes larg apelează la *definiţii preştiinţifice* sau *uzuale* alături de cele *ştiinţifice* (parafraza definiţională fiind un procedeu important în vulgarizarea ştiinţifică – VS, v. A.Bidu-Vrănceanu 2007: 162-176). Pe de altă parte însă, se constată, în acelaşi tip de texte tendinţa de a face precizări contextuale care să circumscrie sensul specializat. Analiza mijloacelor textuale de definire contribuie la lărgirea conceptului de definiţii alternative şi arată utilitatea lui.

BIBLIOGRAFIE:

Béjoint, Henri şi Thoiron, Philippe (2000) – *Le sens en terminologie,* Presses Universitaires de Lyon, Lyon.

Bidu-Vrănceanu, Angela (1989) – „Aspecte ale funcţiei reflexive a limbii în terminologiile tehnico-ştiinţifice", în *Studii şi cercetări lingvisticce,* nr.5, p.417 ş.u.

Bidu-Vrănceanu, Angela (1993) – *Lectura dicţionarelor,* Editura Metropol, Bucureşti.

Bidu-Vrănceanu, Angela coord. (2000) – *Lexic comun, lexic specializat,* Editura Universităţii din Bucureşti.

Bidu-Vrănceanu, Angela (2004) – „Tradiţie şi inovaţie în lexicul politic. Există terminologie politică?", în vol. *Tradiţie şi inovaţie în studiul limbii române,* p.255 ş.u., coord. Gabriela Pană Dindelegan, Editura Universităţii din Bucureşti.

BDD-A3134 © 2010 Editura Europlus
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 06:04:36 UTC)

Bidu-Vrănceanu, Angela (2007) – *Lexicul specializat în mişcare. De la dicţionare la texte*, Editura Universităţii din Bucureşti.
Cabré,Maria Teresa (1998) – *La terminologie.Théorie ,mèthode et applications,*Presses de l' Universite d'Otawa et Armand Colin.
Gaudin,Francois (2003) – *Socioterminologi.Une approche sociolinguistique de la terminologie,* 2-ème édition, De Boeck et Larcier, Edition Duculot, Bruxelles.
Meyer, Ingrid et Mackintosh, Kristen (2000) – "L'étirement du sens terminologique, aperçu du phénomène de la déterminologisation", în H. Béjoint şi Ph. Thoiron 2000, p.198 ş.u.

DICŢIONARE

DEX 2 – *Dicţionar explicativ al limbii române*, ediţia a 2-a, coord. Ion Coteanu şi Lucreţia Mareş, Editura Univers Enciclopedic, Bucureşti, 1997.
DEXI – *Dicţionarul explicativ ilustrat al limbii române*, coord. Eugenia Dima, Editura Arc & Gunivas, Italia, 2007.
NDU – *Noul dicţionar universal al limbii române*, Editura Litera Internaţional, Italia, 2007.
MDA – *Micul dicţionar academic, vol. I-IV,* Academia Română, Institutul de lingvistică "I. Iordan – Al. Rosetti", redactori responsabili acad. Marius Sala şi Ion Dănăilă, Editura Univers Enciclopedic, Bucureşti, 2001-2003.
Voc.Ec. – *Vocabular economic şi financiar cu indice de termeni în patru limbi,* Editura Humanitas, Bucureşti, 1994.
D.Ec.M. - *Dicţionar de Economie Modernă*, Editura Codeces, 1999.
D Ec – *Dicţionar de economie,* coord. Niţă Dobrotă, Editura Economică, Bucureşti, 1999.
D.Econ. – *Dicţionar de economie*, Editura Niculescu, Bucureşti, 2001.

SURSE

Adevărul economic, săptămânal, Bucureşti
Ziarul Financiar, săptămânal, Bucureşti.
Săptămâna Financiară, săptămânal, Bucureşti.
Capital, săptămânal, Bucureşti.
Bursa, săptămânal, Bucureşti.
Business Standard, cotidian, Bucureşti.

RÉSUMÉ

DÉFINITIONS ALTERNATIVES DES TERMES ÉCONOMIQUES
L'analyse des définitions des termes économiques figurant dans les dictionnaires généraux a des conséquences sur la présence des mêmes termes dans les textes spécialisés. Cela atteste l'importance de certains types de définitions alternatives dans l'ouverture des codes scientifiques. Beaucoup de termes économiques cherchent à être diffusés dans le domaine des spécislistes et l'interprétation correcte de leurs définitions contribue à leur usage approprié dans n'importe quel type de communication.
Mots-clés*: définitions alternatives, terminologie économique, termes spécialisés.*

BDD-A3134 © 2010 Editura Europlus
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 06:04:36 UTC)